

**AKADEMIJA STRUKOVNIH STUDIJA JUŽNA SRBIJA-
VISOKA POLJOPRIVREDNO-PREHRAMBENA ŠKOLA**

SAVREMENI KONCEPTI POLJOPRIVREDNOG SAVETODAVSTVA

dr Bratislav Pešić, prof

- Savetodavstvo ima za cilj da rešava probleme ljudi, tj. stanovništva koje se bavi poljoprivrednom proizvodnjom ili ruralnom ekonomijom, kao i da služi interesu države. Savetodavstvo je u osnovi vezano za prenos tehnologije i znanja od istraživačkih institucija do poljoprivrednih proizvođača.
- Da bi bili uspešni u sve oštrijoj konkurenciji na tržištu, naročito u EU, poljoprivredni proizvođači moraju da poboljšaju tehničku efikasnost, kvalitet proizvoda i mogućnost praćenja porekla proizvoda, upravljačke (menadžerske) i tržišne (prodajne) veštine i znanja.
- Novi poljoprivrednici do znanja mogu doći kroz školovanje u poljoprivredi, ali postojeći proizvođači moraju doći do informacija kroz pluralistični sistem PSS, uz obavezno javno finansiranje Savetodavnih usluga u poljoprivredi.

- U Srbiji postoji savetodavna služba, koju čine
 1. Poljoprivredna savetodavna služba centralne Srbije (koje čine Poljoprivredne stručne službe – PS i Instituti), kao i veterinarske stanice, privatne firme i savetodavci, te lokalne NVO, koje mogu poslužiti kao osnov za izgradnju strukture PSS.
 2. Poljoprivredna savetodavna služba AP Vojvodine i
- Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – MPŠV, zajedno sa Pokrajinskim sekretarijatom za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo APV – SP APV, će obezbediti okvir za razvoj poljoprivredne savetodavne službe, uključujući zakonsku osnovu i finansiranje.

- MPŠV i SP APV (odnosno Vlada Republike Srbije i IV AP Vojvodine) se obavezuju na dugoročno finansiranje Savetodavnih poslova, kroz višegodišnje i jednogodišnje finansiranje i planiranje i programiranje Savetodavnih poslova, koje bi u početku bilo kofinansirano i od strane međunarodnih donatora.
- MPŠV i SP APV (Vlada i IV AP Vojvodine) će uspostaviti jasno definisanu Savetodavnu službu na postojećim resursima i ispuniti potrebe poljoprivrednih proizvođača.
- Posebna pažnja posvetiće se oblastima koje su značajne za jačanje konkurentnosti na savremenom tržištu. Prioriteti će biti primenjena istraživanja 'na gazdinstvu', kao i kooperativni rad sa ostalim Institutima i intitucijama.

Postojeće stanje

Poljoprivredni proizvođači rade i zarađuju od poljoprivrede, a njihova zarada zavisi od velikog broja faktora, od kojih su neki van njihove kontrole, ali su tri ključna faktora za koje su oni odgovorni i na koje mogu uticati:

- ❖ Prinos i kvalitet koji postižu, koji zavisi od tehničke efikasnosti (i pristupa odgovarajućim inputima i post žetvenim resursima)
- ❖ Cena, koju ostvaruju za svoje proizvode, koja zavisi od umeća prodaje (kao i od zakonskog okruženja i efikasnosti prodajnog lanca, kao i prerađivačkog sektora)
- ❖ Odluke u upravljanju gazdinstvom, koje određuju šta će se proizvoditi, gde će se prodavati, koji će se inputi koristiti, kako upravljaju rizikom i kako sve to zajedno uklapaju.

Postojeće stanje

- U Srbiji postoji značajan prostor za poboljšanje ova tri elementa. Prinosi i kvalitet su uopšteno, slabiji u poređenju sa zapadnom Evropom, a razlike se ne mogu potpuno objasniti cenama i korišćenjem inputa. Upravljanje gazdinstvom je generalno slabo, naročito u oblasti planiranja i upravljanja rizikom.
- Najbrži način da se poprave tri ključna elementa uspešnosti poljoprivredne proizvodnje – upravljanje, prodaja i tehnička efikasnost, jeste kroz efikasan sistem savetodavstva i primenjenih istraživanja, a koji bi bio podržan, na duži rok, dobrim obrazovnim sistemom za buduće generacije poljoprivrednika.
- Da bi bili uspešni u sve oštrijoj konkurenciji na tržištu, naročito u EU, poljoprivredni proizvođači moraju da budu informisani i edukovani da bi poboljšali tehničku efikasnost, kvalitet proizvoda i obezbedili mogućnost praćenja porekla proizvoda, a istovremeno razvili upravljačke (menadžerske) i tržišne sposobnosti.

- Poljoprivredna savetodavna služba treba da bude u stanju da pruža savetodavne usluge specijalizovanim gazdinstvima koja su robni proizvođači i velikom broju sitnih gazdinstava, malih domaćinskih poseda sa po nekoliko hektara zemlje. Ova gazdinstva koriste samo rad članova porodice, uz vrlo slabu obuku u organizaciji i na njima je proizvodnja uglavnom mešovita.
- Dosadašnje aktivnosti poljoprivredne savetodavne službe odvijale su se organizovano u više pravaca, a najviše u savetodavnom radu sa odabranim zemljoradničkim gazdinstvima. Saradnja sa ovim gazdinstvima podrazumevala je fizičku prisutnost savetodavaca u cilju pružanja neposredne stručne pomoći i bila je značajan deo rada službe. Rad sa odabranim gazdinstvima ne traje dovoljno dugo da bi se efekti ozbiljno procenili.
- Jedno od osnovnih pitanja je kako racionalizovati i učiniti efikasnijim rad poljoprivredne savetodavne službe, da ona bude u stanju da dopre do što većeg broja poljoprivrednih proizvođača.

- Postojeći sistem savetodavne službe (PSS), koji je u većini slučajeva bio u društvenom vlasništvu, svojinski je transformisan u državno vlasništvo.
- **Privatne savetodavne službe** - Tek nekoliko privatnih savetodavnih službi je aktivno u Srbiji, a većina je aktivna na teritoriji Vojvodine, s obzirom da se tu nalaze najveći i najkomercijalniji proizvođači. Osim dobre tehničke kompetentnosti, privatni savetodavci imaju sposobnost uspostavljanja dobrih odnosa sa korisnicima usluga. Njihovo uključanje u savetodavni sistem je od potencijalno velikog značaja.
- **NVO** imaju komparativne prednosti u određenim oblastima savetodavstva. Ove organizacije mogu biti veoma korisne za mobilizaciju - pokretanje seoskih zajednica i razvoj lokalnih inicijativa. U svetlu pristupanja naše zemlje EU, kao i IPA, jačanje i razvoj ovih entiteta su od velikog značaja. Država (MPŠV) već promoviše stvaranje mreže NVO koje se bave poljoprivredom i ruralnim razvojem. MPŠV će u početku koordinirati i vršiti usmeravanje aktivnosti NVO u poljoprivredi i ruralnom razvoju.

Ciljevi i aktivnosti razvoja poljoprivredne savetodavne službe

- Stvaranje zakonske osnove do kraja 2009. godine (Zakon, Strategija, Pravilnici o radu i Programi rada PSS) za razvoj i dugoročno finansiranje poljoprivredne savetodavne službe.
- Jačanje kapaciteta MPŠV i SP APV za uspešno programiranje, sprovođenje i kontrole aktivnosti PSS (uključujući dodatno zapošljavanje).
- Jačanje kapaciteta mreže pružalaca savetodavnih usluga, kroz dodatno zapošljavanje savetodavaca.
- Jačanje kapaciteta za programiranje i praćenje rada PSS na nivou Republike Srbije i AP Vojvodine.

Ciljevi i aktivnosti razvoja poljoprivredne savetodavne službe

- Jačanje kapaciteta Instituta za primenu nauke u poljoprivredi (IPN) i Pokrajinskog Centra za savetodavstvo i primenjena istraživanja (CSPI APV).
- Trening savetodavaca – obuka i edukacija preko Edukacionih centara,
- Formiranje Saveta za poljoprivredno savetodavstvo i primenjena istraživanja – SPSPI.

Preporučena struktura poljoprivredne savetodavne službe

Poljoprivredna savetodavna služba (PSS) bi trebala da sadrži sledeće osnovne strukture za uspešno funkcionisanje:

- MPŠV - Jedinica (odsek, grupa) za Savetodavne Poslove i Primenjena Istraživanja (DRDARES), koja će pripremiti predloge zakona i drugih zakonskih akata, definisati prioritete i izrađivati tro- i četvorogodišnje programe rada PSS i nadzirati sprovođenje programa kroz aktivnost Centra za Savetodavne poslove i primenjena istraživanja.
- SP APV - Jedinica (odsek, grupa) za Savetodavne Poslove i Primenjena Istraživanja, koja će pripremiti predloge zakona i drugih zakonskih akata, definisati prioritete i izrađivati tro- i četvorogodišnje programe rada PSS i nadzirati sprovođenje programa kroz aktivnost Pokrajinskog Centra za Savetodavne poslove i primenjena istraživanja.

Preporučena struktura poljoprivredne savetodavne službe

- Savet za poljoprivredno savetodavstvo i primenjena istraživanja – SPSPI, kao stručno i savetodavno telo Ministarstva, osniva Vlada, na predlog Ministarstva. Vlada formira Savet za poljoprivredno savetodavstvo i primenjena istraživanja, od predstavnika relevantnih državnih i pokrajinskih organa i odgovarajućih ekonomskih i društvenih partnera i predstavnika poljoprivrednih proizvođača.
- Sekretarijat za poljoprivredu AP Vojvodina. AP Vojvodina je odgovorna za organizovanje i finansiranje savetodavne službe na svojoj teritoriji, u skladu sa zakonom. Zajedničke savetodavne poslove definišu MPŠV i SP APV u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima.

Preporučena struktura poljoprivredne savetodavne službe

- Institut za Primenu nauke u poljoprivredi (IPN) će za vreme trajanja projekta STAR imati ulogu da vrši kordinaciju i monitoring aktivnosti PSS, izradu materijala za savetodavce, opis poslova za tendere za savetodavne module, pružanje savetodavnih usluga kao i trening savetodavaca za teritoriju centralne Srbije. Nakon završetka STAR projekta, kada se ojačaju kapaciteti MPŠV i kada se implementiraju definisane procedure iz projekta, kordinaciju i monitoring će preuzeti MPŠV. Svi ostali poslovi: trening savetodavaca, izrada materijala, opis poslova za tendere ostaju kao opis poslova IPN-a.
- Pokrajinskog Centra za Savetodavne poslove i primenjena istraživanja.
- Mreže pružalaca savetodavnih usluga (Poljoprivredne stručne službe u okviru kojih postoji savetodavna delatnost, privatne savetodavne firme, NVO) i
- Fonda za Savetodavstvo i Primenjena Istraživanja (FSPI) na nivou Pokrajine i Republike, sa budžetskim finansiranjem koje je definisano i uređeno zakonom, podržano donatorskim sredstvima, a kada je moguće i sredstvima korisnika.

Opšti ciljevi rada poljoprivredne savetodavne službe

U skladu sa strategijom razvoja poljoprivrede opšti ciljevi rada poljoprivredne savetodavne službe su:

- proizvodnja zdravstveno bezbedne hrane,
- profitabilnost proizvodnje,
- povećanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje,
- poboljšanje kvaliteta proizvoda,
- podsticanje interesnog udruživanja poljoprivrednih proizvođača,
- podizanje nivoa znanja farmera,
- osposobljavanje farmera za uspešno vođenje gazdinastva,
- očuvanje prirodnih resursa,
- zaštita životne sredine i
- ruralni razvoj.

Opšti ciljevi rada poljoprivredne savetodavne službe

Savetodavni poslovi obuhvataju:

- povećanje konkurentnosti poljoprivredne proizvodnje,
- podizanje opšteg nivoa znanja i informisanosti poljoprivrednih proizvođača,
- osposobljavanje poljoprivrednika za uspješnije bavljenje poljoprivrednom proizvodnjom i upravljanje gazdinstvom,
- pomoć pri rešavanju problema u vezi proizvodnje, ekonomskih i organizacionih pitanja u vezi sa razvojem gazdinstva,
- poboljšanje ekonomskog položaja gazdinstva,

Opšti ciljevi rada poljoprivredne savetodavne službe

Savetodavni poslovi obuhvataju:

- povećanje dohotka poljoprivrednih proizvođača,
- usmeravanje i usklađivanje proizvodnje sa prirodnim resursima zahtevima tržišta, kao i razvoja preduzetništva u poljoprivredi na selu,
- očuvanje i unapređenje prirodnih resursa i životne sredine,
- potsticanje interesnog udruživanja,
- pomoć pri planiranju unapređenja poljoprivredne proizvodnje razvoja gazdinstva i
- ruralni razvoj.

Opšti ciljevi rada poljoprivredne savetodavne službe

Poslovi savetodavne službe, koji se odnose na savetodavni rad sprovode se kroz:

- Savetodavne poslove i edukativne aktivnosti u vidu održavanja seminara, radionica, kurseva, zimskih škola, predavanja i izdavanja stručnih publikacija, kao i druge edukacione aktivnosti kroz sve oblike informisanja, uz korišćenje raznovrsnih medija.
- Izvođenje demonstracionih ogleda u biljnoj i stočarskoj proizvodnji (nove sorte i hibridi bilja i domaćih životinja, preparati za zaštitu i ishranu bilja, nove tehnologije, mašine i oprema, dobre poljoprivredne prakse) u cilju bezpristrasnog širenja znanja o najnovijim dostignućima vezanim za poljoprivredu.
- Obavljanje izveštajno-prognozih poslova o pojavi biljnih bolesti, štetočina i korova i davanje preporuka o njihovom suzbijanju;
- Organizovanje poljoprivrednih izložbi, smotri, priredbi i ekskurzija;

Opšti ciljevi rada poljoprivredne savetodavne službe

Poslovi savetodavne službe, koji se odnose na savetodavni rad sprovode se kroz:

- Sprovođenje mera i akcija na osnovu poverenih poslova od strane Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo i lokalne samouprave, a naročito u vezi sa poslovima smanjenja zagađenja iz poljoprivrede, uvođenje dobrih poljoprivrednih praksi, kao i kontrole plodnosti zemljišta i kalcifikacije;
- Prikupljanje podataka, izrada i održavanje baze podataka, radi njihovog stavljanja na raspolaganje proizvođačima kroz edukativne aktivnosti, kao i Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Pokrajinskom sekretarijatu za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo, za potrebe analitike nadležnih sektora.

Opšti ciljevi rada poljoprivredne savetodavne službe

Poslovi savetodavne službe, koji se odnose na savetodavni rad sprovode se kroz:

- Informisanje o raspoloživim izvorima finansiranja (državni pokrajinski programi, krediti, donacije, subvencije i sl.) za unapređenje poljoprivredne proizvodnje.
- Saradnja sa naučnim institucijama u istraživanjima u cilju približavanja najnovijih dostignuća nauke i struke korisnicima, kao obezbeđenja inicijativa i argumenata za pokretanje neophodnih naučno-istraživačkih, razvojnih i drugih projekata adekvatnih potrebama ruralnih zajednica.

Preporučene aktivnosti u radu poljoprivredne savetodavne službe

Za uspešno planiranje i sprovođenje Savetodavnih poslova neophodno je razvijati aktivnosti koje će se odnositi na:

- Promovisanje efikasnijeg sistema rada
 - Procenu potreba poljoprivrednih proizvođača
 - Izgradnju sistema za Monitoring i evaluaciju rada PSS
 - Rad sa grupama poljoprivrednika
 - Rad na osnivanju Udruženja proizvođača
 - Rad sa udruženjima poljoprivrednika i podsticanje interesnog udruživanja
 - Korišćenje sredstava javnog informisanja.
- Izradu savetodavnih modula
- Trening savetodavaca

Promovisanje efikasnijeg sistema rada

Procena potreba poljoprivrednih proizvođača

Procena potreba, kao prvi korak u izradi programa rada PSS, ima za cilj da jasno utvrdi stvarne potrebe zemljoradnika na određenom području i da da inpute za proces planiranja i kreiranja programa rada PSS. Osim toga, zemljoradnicima se daje stvarno mesto i uloga, kao i pravo učešća u radu PSS. Na taj način PSS bi postala stvaran servis poljoprivrednih proizvođača.

Promovisanje efikasnijeg sistema rada

Izgradnja sistema za Monitoring i evaluaciju rada PSS

Osnovni cilj aktivnosti je obezbeđenje pravovremenih informacija za Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo i koordinatora (tela koja koordiniraju na nivou centralne Srbije i pokrajine Vojvodine) rada Poljoprivredne savetodavne službe, a koje će se koristiti za:

- korekciju rada (aktivnosti) PSS,
- opravdanje za ulaganje u PSS,
- motivisanje savetodavaca da sprovode planirane mere,
- osećaj zemljoradnika da učestvuju u odlučivanju i kreiranju rada PSS (direktnim kontaktom sa zemljoradnikom), usmeravanje razvoja budućih programa PSS i zakonske regulative na osnovu stvarnih potreba i zahteva poljoprivrednih proizvođača.

Promovisanje efikasnijeg sistema rada

Rad sa grupama poljoprivrednika

- Osnovni cilj aktivnosti je obuka savetodavaca za izradu i sprovođenje programa rada u rešavanju problema koje mali poljoprivredni proizvođači imaju u proizvodnji. Obuka će se obezbediti kroz teoretski prikaz metodologije i demonstraciju programa aktivnosti na postojećim projektima, a kasnije kroz pomoć na konkretnim pitanjima. Ovim će se započeti proces kreiranja ambijenta za unapređenje poljoprivredne proizvodnje i kvaliteta poljoprivrednih proizvoda malih poljoprivrednih proizvođača primenom metodologije rada sa grupama i to kroz nameru da se na prvom mestu istakne interes malih poljoprivrednih proizvođača da se njihovi problemi rešavaju.

Promovisanje efikasnijeg sistema rada

Korišćenje sredstava javnog informisanja

- Novi izazovi koji se postavljaju pred savetodavnu službu zahtevaju povećanje efikasnosti i racionalizacije njenog rada.
- Da bi savetodavna služba doprla do velikog broja malih poljoprivrednih proizvođača, neophodno je da koristi masovna sredstva komunikacije kao najpodesniji način u prenošenju znanja i informacija.
- Osnovni cilj aktivnosti je osposobljavanje savetodavaca za efikasniji rad u edukaciji što većeg broja poljoprivrednih proizvođača putem sredstava masovne komunikacije i drugim sredstvima dopiranja do velikog broja poljoprivrednika po relativno niskoj ceni. To su TV emisije, radio emisije, tekstovi u novinama i poljoprivrednim časopisima, poster i Bilteni koji se postavljaju na mestima okupljanja zemljoradnika, brošure, leci i Bilteni koji se dele poljoprivrednim proizvođačima, mailing liste, pisanje komentara sa zelenih, kvantaških i stočnih pijaca (STIPS).

Promovisanje efikasnijeg sistema rada

Rad na osnivanju Udruženja proizvođača

- Od savetodavstva se zahteva da ima značajnu ulogu u razvoju tehnologija kroz povezivanje istraživanja sa potrebama i zahtevima grupa proizvođača i pomoć u omogućavanju razvoja novih tehnologija. U sadašnjim uslovima neophodno je pomoći ruralnom stanovništvu da se organizuje da bi se savetodavne usluge kanalisano pružale različitim tipovima organizacija i grupa poljoprivrednika.
- Nova uloga savetodavstva u organizovanju poljoprivrednih proizvođača:
 - Uloga u osposobljavanju poljoprivrednih proizvođača
 - Uloga u zajedničkom organizovanju lokalne zajednice
 - Uloga razvoja ljudskih resursa i lokalnih lidera
 - Uloga u rešavanju problema i edukacija.

Promovisanje efikasnijeg sistema rada Rad sa udruženjima poljoprivrednika i potsticanje interesnog udruživanja

Osnovni cilj aktivnosti je da se:

- unapredi dosadašnji rad članova Udruženja kroz plansko usmeravanje proizvodnje u cilju veće konkurentnosti na domaćem i inostranom tržištu,
- poveća ekonomičnost proizvodnje i poboljša kvalitet poljoprivrednih proizvoda,
- obezbedi bolja zaštita životne sredine,
- unapredi dijalog između predstavnika udruženja proizvođača, prerađivača, trgovaca i Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo, i
- učvrsti postojeća struktura Udruženja i njihova namera u zajedničkom nastupu na tržištu.

Promovisanje efikasnijeg sistema rada

Očekivani rezultati

- unapređenje i poboljšanje nivoa dosadašnjeg znanja članova Udruženja, organizovanjem direktnih pokaznih demonstracija na terenu, stručnih tribina i predavanja,
- poboljšanje starih i uvođenje novih tehnologija u proizvodnji,
- veća, kvalitetnija i ekonomičnija proizvodnja,
- obezbeđenje uslova za stvaranje većih robnih proizvođača,
- pretvaranje proizvoda bez zaštitnog znaka u proizvode sa zaštitnim znakom,
- dobijanje kvalitativnih i kvantitativnih pokazatelja poljoprivredne proizvodnje na regionu,
- uvođenje u praksu praćenje ekonomske efikasnosti proizvodnje na gazdinstvima članova Udruženja,

Promovisanje efikasnijeg sistema rada

Očekivani rezultati

- saradnja između članova Udruženja koji pripadaju različitim regionima, na proizvodnom i marketniškom nivou, u cilju stvaranja Saveza Udruženja,
- povezivanje proizvođača sa mrežom profesionalnih otkuplivača (privatnih i državnih),
- saradnja sa nevladinim organizacijama,
- iniciranje i stvaranje udruženja,
- planiranje, marketing i nabavka potrebnog repromaterijala kroz promociju podsticajnih i kreditnih sredstava koje nudi Ministarstvo poljoprivrede.

Promovisanje efikasnijeg sistema rada

Trening savetodavaca

- Trening savetodavaca će biti organizovan na centralnom, pokrajinskom i regionalnom nivou. Trening će biti podjednako dostupan savetodavcima iz javnog (državnog) i privatnog registrovanog sektora i NVO. IPN je odgovoran za organizovanje i kvalitet treninga savetodavaca za nivo centralne Srbije, a Pokrajinski centar na nivou pokrajine.
- Privatni savetodavci i NVO treba da budu uključeni u treninge koje organizuje IPN, a na raspolaganju treba da im budu svi materijali, usluge i treninzi, pod istim uslovima kao i savetodavcima iz javne PSS. Princip ravnopravnosti svih savetodavaca mora biti važeći za treninge, usavršavanje i sertifikaciju.

Promovisanje efikasnijeg sistema rada

Trening savetodavaca

- **Trening savetodavaca za usvajanje savetodavnih veština**, odnosiće se na usvajanje relevantnih znanja i veština i korišćenje savetodavnih materijala.
- Osnovne aktivnosti vezane za prenošenje znanja odnose se na:
 - Rad sa grupama poljoprivrednika (grupni sastanci)
 - Sredstva masovne komunikacije - Mas mediji
 - Distribucija literature
 - Prezentacije na poljoprivrednim sajmovima
 - Demo -farme, -polja, Dani polja.

Izrada savetodavnih modula

Savetodavni moduli obuhvataju tri vrste aktivnosti:

- Razvoj materijala za savetodavstvo,
- Trening savetodavaca i
- Usvajanje/sticanje znanja.

Moduli /savetodavni programski paketi biće pripremljeni za:

- upravljanje gazdinstvom - farm management,
- ratarsku proizvodnju,
- voćarstvo i povrtarstvo,
- ispašu stoke (pašnjaci),
- intenzivno stočarstvo i
- diverzifikaciju na gazdinstvu.

Projekat reforme poljoprivrede u tranziciji (STAR projekat)

Projekat reforme poljoprivrede u tranziciji (STAR projekat) je projekat MPŠV, Međunarodne banke za obnovu i razvoj (Svetske banke) – IBRD/WB i Globalnog fonda za životnu sredinu – GEF.

Cilj projekta je da poveća konkurentnost poljoprivrede Srbije. Ovaj projekat kombinuje izgradnju kapaciteta institucija, sticanje i širenje znanja i direktno ulaganje radi ostvarivanja nekoliko bitnih ciljeva:

- Povećanje efikasnosti i javnosti (transparentnosti) u radu MPŠV prilikom korišćenja javnih sredstava (strukturna podrška poljoprivredi i ruralnom razvoju) kroz primenu EU pred-pristupnih mehanizama finansiranja (IPA);
- unapređivanje konkurentnosti srpskih poljoprivrednih proizvoda na lokalnim, regionalnim i međunarodnim tržištima i
- održanje biodiverziteta u prirodnim i agro-ekosistemima i promovisanje održivog korišćenja zemljišta putem jačanja tradicionalnih poljoprivrednih i kulturnih praksi u ekološki osetljivim područjima

Projekat reforme poljoprivrede u tranziciji (STAR projekat)

STAR projekat će tokom implementacije podržavati:

- **Jačanje kapaciteta MPŠV, i to:** uspostavljanje i izgradnju kapaciteta Odeljenja (Grupe) za savetodavnu službu i primenjena istraživanja MPŠV kako bi ono rukovodilo programima primenjenih istraživanja i savetodavstva
- **Jačanje kapaciteta za rukovođenje savetodavstvom:** MPŠV bi sklopilo ugovor za vreme trajanja projekta sa IPN-om da deluje kao Centar (koordinator) za savetodavstvo u poljoprivredi koji bi: vodio razvoj savetodavnih modula;
- **Jačanje kapaciteta PSS – javna poljoprivredna savetodavna služba, kroz aktivnosti projekta, biće ojačana:**
 - Obezbeđenjem neophodne edukacije i treninga (kroz aktivnosti IPN i Pokrajinskog centra za savetodavstvo i primenjena istraživanja), uključujući i studijska putovanja.
 - Nabavkom neophodne opreme za rad na terenu (vozila i IT oprema).

STAR projekat uključuje i podršku za poboljšanje rada poljoprivredne savetodavne službe, kroz finansiranje ugovora za savetodavne poslove i primenjena istraživanja.

Uloga Centara za savetodavne poslove i primenjena istraživanja

- Postojanje Centara za savetodavne poslove i primenjena istraživanja, koji posreduje između Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, - Sekretarijata za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo, savetodavnih službi, Udruženja proizvođača, nevladinih organizacija, lokalne samouprave i Mreže za ruralni razvoj ima niz prednosti.
- Iskustva zemalja sa daleko razvijenijom savetodavnom službom koje su u jednom trenutku ukinule instituciju koja predstavlja vezu između Ministarstva poljoprivrede, sa jedne i savetodavaca i Udruženja proizvođača, sa druge strane, ukazala su da postoje značajne prednosti (neophodnost) postojanja savetodavnih centra.

Uloga Centara za savetodavne poslove i primenjena istraživanja

Uloga Centra za savetodavne poslove i primenjena istraživanja, bila bi da:

- U saradnji sa MPŠV (SP APV) izrađuje jednogodišnje i višegodišnje Programe rada savetodavnih službi.
- Obavlja, koordinira i ugovara permanentnu edukaciju-trening savetodavaca u saradnji sa domaćim i inostranim istraživačkim institucijama i stručnjacima.
- Kao centar za izdavanje stručnih publikacija za savetodavce i ostale zainteresovane korisnike, razvija i izrađuje savetodavni materijal.
- Po potrebi, pružaju podršku savetodavnim službama na registrovanim, odabranim i drugim gazdinstvima, a takođe i u nastavnim aktivnostima i saradnji sa medijima.
- Izrađuje analize za efikasnije ekonomsko poslovanje u cilju povećanja profitabilnosti i konkurentnosti na tržištu, u skladu sa zahtevima EU.
- Realizuje programe primenjenih istraživanja u svim ostalim oblastima poljoprivrede

Uloga Centara za savetodavne poslove i primenjena istraživanja

- Promoviše bržu implementaciju standarda koji se zahtevaju od EU kao i domaćeg zakonodavstva i regulativa koji se odnose na životnu sredinu, zdravlje ljudi, životinja i biljaka, nege (čuvanja) životinja i zaštitu životne sredine.
- Inicira i pruža pomoć pri formiranju udruženja proizvođača i obavlja trening za osnivanje novih Udruženja.
- Stručno pomaže lokalne samouprave iz oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja.
- Sakuplja informacije i istraživački materijal iz široke lepeze izvora. Tako pribavljene informacije prilagođava i distribuira u različitim oblicima izdavaštva kroz mrežu savetodavne službe.
- Daje informacije o tržištu, pre svega putem javnih medija, ali i preko stanica i zavoda i direktno pretplaćenim korisnicima putem faksa ili interneta.
- koordinira rad savetodavnih službi tokom trajanja STAR projekta.

Edukativni centri

- Edukativni centri vrše obuku i trening savetodavaca i poljoprivrednih proizvođača iz specijalističkih oblasti
- Edukativne centre bira ministarstvo nadležno za poslove poljoprivrede između registrovanih naučnih i obrazovnih institucija u predmetnoj oblasti. Izuzetno, odlukom ministra, funkciju centra može vršiti i neka od službi ukoliko ispunjava uslove propisane ovim zakonom.
- Edukativni centri vrše obuku savetodavaca prema Dugoročnom programu rada službi, i na osnovu programa kreiranih u skladu sa potrebama poljoprivrednih proizvođača u Srbiji
- Edukativni centar mora da ispunjava sledeće uslove:
 - tim stručnjaka iz oblasti iz koje centar vrši edukaciju, sa zvanjem magistra ili doktora nauka, na odgovarajućim poslovima relevantnim referencama za određenu oblast,
 - odgovarajuću laboratoriju, ukoliko je potrebno s obzirom na karakter edukacije,ogledna dobra za demonstraciju u ratarskoj, povrtarskoj, voćarsko-vinogradarskoj i stočarskoj proizvodnji, ukoliko je potrebno s obzirom na karakter edukacije.

Edukativni centri

- Centar za savetodavne poslove i primenjena istraživanja će koordinirati obavljanje, edukaciju i trening savetodavaca, Udruženja proizvođača, nevladinih organizacija, lokalne samouprave i Mreže za ruralni razvoj, na bazi saradnje sa domaćim i inostranim naučno istraživačkim institucijama, i specijalistima za pojedine oblasti, a prateći naučna dostignuća.
- Edukacija će se obavljati za sve oblasti poljoprivredne proizvodnje (stočarstvo, ratarstvo i povrtnarstvo, voćarstvo i vinogradarstvo, zaštita bilja, prehrambena tehnologija, agroekonomija), kao i menadžmentu proizvodnje, standarda i regulativa EU, seoskog turizma, ruralnog razvoja, mera agrarne politike i edukacije za savetodavne tehnike i veštine savetodavaca.

Zaključak

- Značaj i uloga poljoprivrednog savetodavstva u životu sela i ruralne zajednice je izuzetno važan, a posebno u novom okruženju i sve oštrijoj konkurenciji na tržištu.
- Jačanje konkurentnosti poljoprivrede Srbije, jedan je od najvažnijih ciljeva rada MPŠV. Za ostvarenje ovog cilja neophodno je razvijati poljoprivredno savetodavstvo, obezbediti okvir za razvoj poljoprivredne savetodavne službe, uključujući zakonsku osnovu i finansiranje i uspostavljanje jasno definisane Savetodavne službe (kao i sistema primenjenih istraživanja u poljoprivredi) na postojećim resursima.
- MPŠV i SP APV (odnosno Vlada Republike Srbije i IV AP Vojvodine) se obavezuju na dugoročno finansiranje Savetodavnih poslova, kroz višegodišnje i jednogodišnje finansiranje i planiranje i programiranje Savetodavnih poslova, koje bi u početku bilo kofinansirano i od strane međunarodnih donatora.
- Poljoprivredna savetodavna služba treba da bude u stanju da pruža savetodavne usluge specijalizovanim gazdinstvima koja su robni proizvođači i velikom broju sitnih gazdinstava.

Zaključak

Poljoprivredna savetodavna služba (PSS) će sadržati sledeće osnovne strukture:

- 1) MPŠV - Jedinica (odsek, grupa) za Savetodavne Poslove i Primenjena Istraživanja (DRDARES),
- 2) SP APV - Jedinica (odsek, grupa) za Savetodavne Poslove i Primenjena Istraživanja,
- 3) Savet za poljoprivredno savetodavstvo i primenjena istraživanja – SPSPI,
- 4) centra za Savetodavne poslove i primenjena istraživanja - Institut za Primenu nauke u poljoprivredi (IPN),
- 5) Pokrajinskog Centra za Savetodavne poslove i primenjena istraživanja,
- 6) Mreže pružalaca savetodavnih usluga (Poljoprivredne stručne službe u okviru kojih postoji savetodavna delatnost, privatne savetodavne firme, NVO) i
- 7) Fonda za Savetodavstvo i Primenjena Istraživanja (FSPI) na nivou Pokrajine i Republike.

Zaključak

- Za uspešno planiranje i sprovođenje Savetodavnih poslova razvijaće se aktivnosti koje se odnose na:
 - 1) Izradu savetodavnih modula,
 - 2) Trening savetodavaca i
 - 3) Promovisanje efikasnijeg sistema rada.
- Značajnu ulogu će imati i Centri (republički i pokrajinski) za savetodavne poslove i primenjena istraživanja, kao i Edukativni centri.
- Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – MPŠV, zajedno sa Pokrajinskim sekretarijatom za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo AP Vojvodine – SP APV (odnosno Vlada Republike Srbije i IV AP Vojvodine), će obezbediti okvir za razvoj poljoprivredne savetodavne službe, uključujući zakonsku osnovu i finansiranje i uspostaviti jasno definisanu Savetodavnu službu, kao i sisteme primenjenih istraživanja u poljoprivredi.